

**DÜZCE İLİNDE GÖÇMEN ALGISININ
DÜZENLENMESİ VE GÖÇMENLERİN KÜLTÜREL
TOPLUMSAL EKONOMİK ENTEGRASYONU
PROJESİ**

SONUÇ RAPORU

31.12.2018

19

PROJE KÜNYESİ

Projenin Adı	: Düzce İlinde Göçmen Algısının Düzenlenmesi ve Göçmenlerin Kültürel, Toplumsal, Ekonomik Entegrasyonu Projesi
Proje Başlangıç Tarihi	: 1 Mart 2018
Proje Bitiş Tarihi	: 31 Aralık 2018
Proje Süresi	: 10 Ay
Proje Yüklenicisi	: Ali Deniz Temizlik

B. PROJENİN AMAÇ VE KAPSAMI

Bir yerden başka bir yere, başka bir coğrafyaya bireysel ya da toplu kalıcı taşınmayı ifade eden göç kavramı insanlık tarihi kadar eskidir. Tarih boyunca demografik dengeyi kökünden etkileyen, değiştiren göç hadisleri yaşanmıştır. Göçlerin sebeplerini savaş, kıtlık, sel felaketi, hastalık, terör gibi doğal, sosyal, siyasi ve ekonomik olarak sıralamak mümkündür.

Ancak son iki yüzyılda ulaşım imkânlarının artması, ekonomik şartların değişmesi ve iki büyük dünya savaşının gerçekleşmesi gibi sebeplerle büyük göç olayları yaşanması göçün boyutunu ve yıkımını geçmiş dönemlerde olduğundan daha da fazla artırmıştır. Buna son yarım asırdaki teknolojik gelişmelerdeki hızı da ekleyince demografik yapının bölgeler, coğrafyalar arasında nasıl hızla değiştiğini de hesaplamak gerekir. İşte bu bağlamda özellikle Ortadoğu coğrafyasında son çeyrek asırda yaşanan çatışma ve savaşlar büyük göçlere gebe olmuştur. Dolayısıyla göç konusu şu ya da bu sebepten her daim güncel, insana dokunan ve içini acıtan bir mesele olarak ortada olmuştur. Göç hadisesi uluslararası boyutunun dışında ülke sınırları içinde gerçekleşen iç göç hadiseleriyle de ayrı bir yere sahiptir.

Bu projenin amacı, yerel ölçekte Düzce ilinde göçmen algısının düzenlenmesi ve göçmenlerin sosyal, kültürel ve ekonomik entegrasyonunun sağlanma düzeyinin ölçülmesi ve göçün ortaya çıkardığı sorunların tespiti, ulusal ölçekte ise yerel ölçekteki amaç gerçekleştirirken yapılacak olan araştırmalarla elde edilecek verileri sistemik bir şekilde analiz ederek aşka illerde de uygulanabilecek bir göç yönetim modeli oluşturmaktır. Düzce’de yürütülmekte olan Kardeşlik, Akrabalık, Dayanışma ve İletişim Merkezi (KADİM) Oluşturma Projesi, böyle bir model için ipuçları vermektedir.

Göç bir yerden bir başka yere kalıcı olmak maksadıyla yaşanan bir olaydır. Bu bir ülkenin kendi sınırları içinde olabileceği gibi ülke sınırları ışıdan gelenlerle de olabilir. Bu bağlamda Düzce ili, İstanbul gibi metropol bir şehre yakın olması, şehrin kendi nüfusunun neredeyse tamamının zaman içinde göç yoluyla Türkiye'nin farklı şehirlerinden gelenlerden oluşması, ayrıca son dört beş yılda Suriye'den gelen göçmen nüfusun pek çok şehirde olduğu gibi belli oranda Düzce'de de yer alması bu şehir üzerinde çalışmayı önemli kılmıştır.

C. PROJENİN KONUSU

Bu projenin konusu, Düzce ilindeki göçmenlerin karşılaştıkları ve gelecek yıllarda karşılaşmaları muhtemel problemlerin tespiti, tespit edilen problemlerin sınıflandırılması (ekonomik, sosyal, kültürel) ve çözümüne yönelik çalışmalardır. Proje kapsamında göçmenlerin tespit edilen sosyal, ekonomik, kültürel problemlerine çözümler üretmek başta olmak üzere mülteci ve sığınmacıların Türk toplumuyla uyum içinde yaşayabilmesi için neler yapılabileceği belirlenmiş ve bu konuda önemli politika önerileri oluşturulmuştur.

Özet olarak araştırma ve geliştirme (AR-GE) amaçlı olarak yapılan bu projede, mevcut durumun tespit edilerek, gelecekteki uygulamalara yön vermesi planlanan politikalara öneriler geliştirilmesi ve elde edilen sonuçların daha istikrarlı bir kamu yönetimi yapısı ve daha güçlü yerel yönetimler oluşturulmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

D. PROJENİN YÖNTEMİ

Proje, 4 temel aşamadan oluşmaktadır: Literatür taraması ve Düzce'de göçmenlerin rehabilitasyonuna ilişkin faaliyetlerin incelenmesi, anket ve mülakatlardan oluşan alan araştırması, alan araştırması sonuçlarının sunumunun yanı sıra yurt içinde ve yurt dışında göç yönetimi ile ilgili yapılan çalışmaların sunulduğu ve sempozyum bildirilerinin yanı sıra çağrılı konuşmacıların da katkı yaptığı uluslararası bir akademik kongre/sempozyum düzenlenmesi ve proje sonuçlarının raporlanarak yayınlanması.

1. Literatür taraması ve Düzce'de göçmenlerin rehabilitasyonuna ilişkin faaliyetlerin incelenmesi

Projenin ilk aşaması olan literatür taraması, göç konusunda Türkiye'de ve dünyada gerçekleştirilen akademik çalışmaların kısa bir özetini sunmaktadır. Bu çerçevede, özellikle Türkiye'ye yönelik dış göçün farklı boyutlarını ele alan kitap, makale ve sempozyum

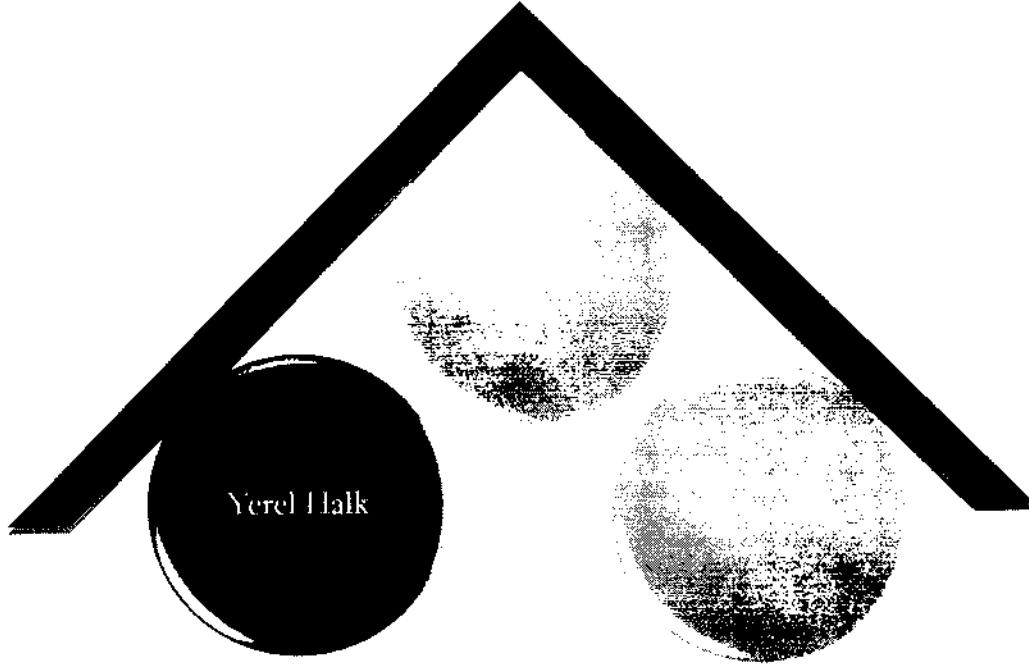
bildirileri boyutlarına göre kategorize edilerek incelenmiştir. Ancak, sadece yazılı akademik eserlerin incelenmesi ile sınırlı kalınmamış, aynı zamanda farklı üniversitelerde göç ve göç yönetimi ile ilgili yazılan önemli tezler de incelemeye konu edilmiştir. Literatür taramasında, projenin asıl konusu olan dış göçle gelenlerin rehabilitasyonu ve göçmenlerin iktisadi, sosyal, kültürel ve diğer sorunlarının çözümü ile ilgili çalışmalara özel önem verilmiştir. Ancak, bu konuda çok sınırlı düzeyde çalışma bulunduğu gerçeği ile yüz yüze gelinmiştir. Bu durum, Düzce’de tarafımızca gerçekleştirilen bu projenin ve elde edilen çıktılarının önemini daha da artırmaktadır.

Literatür taraması sonrasında proje araştırmacılarından bir akademik heyet Düzce iline giderek Düzce’de göçmenlerin rehabilitasyonu ve göç sonrası oluşan sosyal, iktisadi ve kültürel sorunların çözümü için yapılan çalışmaları yerinde görme imkanına sahip olmuşlardır. Bu ziyaret ve özellikle Düzce Valiliği tarafından birkaç yıl önce başlatılan KADİM projesinin göç yönetiminde yerel yönetim bazlı örnek bir model olma potansiyeli incelenerek, alan araştırmasının yer aldığı kitapta ayrı bir bölüm olarak değerlendirilmiştir.

2. Alan Araştırması

Projenin alan araştırması kısmı, üç boyutta gerçekleştirilen araştırmalar üzerinde temellendirilmiştir. Bunlar; Düzce’de bulunan göçmenlere yönelik yapılan anket uygulaması, Düzce yerel halkına yönelik yapılan anket uygulaması ve Düzce’de göç yönetiminin paydaşı olan kurum ve kuruluşların yöneticileri ve/veya ilgili uzman kişileri ile yapılan mülakatlardır. Şekil 1, bu kurguyu göstermektedir.

Şekil 1. Araştırma Kurgusu ve Kapsamı

Alan araştırmasının kapsamı, Düzce ili sınırları içerisinde bulunan göçmenler, yerel halk ve KADİM Yönetim Kurulunu oluşturan, Düzce'nin göç yönetiminde rol alan paydaşlardır. Görüldüğü üzere, araştırmanın kapsamına göç yönetiminin arz ve talep boyutları, bir başka deyişle göç bağlamında etkileyen ve etkilenen her kesim dahil edilmiştir.

Araştırmanın yöntemi, göçmenlere 3'lü, 4'lü ve 5'li likert ölçeğinde ve çoklu yanıt şeklinde hazırlanmış 27 adet soru içeren anket uygulanması, yerel halka yine 3'lü, 4'lü ve 5'li likert ölçeğinde ve çoklu yanıt şeklinde hazırlanmış 21 soru barındıran anket uygulaması ve göç yönetiminde yer alan 20 üst düzey yöneticiye veya temsilciye yöneltilen 22 yarı-yapılandırılmış yüz yüze mülakat tekniği uygulanması şeklinde gerçekleşmiştir.

Göçmenlere uygulanan anketler, katılımcıların ana diline hâkim tercümanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Yerel halka uygulanan anketler ve yöneticiler ve/veya uzmanlarla gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış mülakatlar proje araştırma ekibi tarafından yürütülmüştür.

Araştırmanın evreni ve örneklem, Düzce'nin nüfusu (377.000) ve Düzce ilindeki göçmen sayısı (12.000) durumu göz önüne alınarak 375 göçmene ve yerel halktan 550 kişiye anket uygulanması yeterli görülmüştür. 375 göçmene uygulanan ankette 351

29

sağlıklı/değerlendirilebilir cevap, yerel halktan 550 kişiye uygulanan ankette ise 523 sağlıklı/değerlendirilebilir cevap alınabilmektedir.

Araştırmanın kısıtlılıkları anket uygulamasına dâhil olan katılımcıların rastgele seçilmiş olması ve katılımcıların verilerin güvenliği konusunda çekingen davranmasıdır. Ancak araştırmacılar her iki kısıtı da aşmak amacıyla anketlerin birebir uygulanmasına ve verilerin sadece araştırma amacıyla kullanılacağına dair anket katılımcılarını ikna etmeye özen göstermişlerdir.

3. Uluslararası Sempozyum

Düzce ilinde gerçekleştirilen göçmenlere ilişkin çalışmaların değerlendirilmesi, başka ülkelerdeki tecrübeden de faydalanmak amacıyla uluslararası iyi örneklerin belirlenmesi ve Türkiye'ye uygunluğunun tartışılması, ve Düzce modeli çerçevesinde Türkiye şartlarına uygun bir göç politikası oluşturulması için seçeneklerin geliştirilmesi amacıyla uluslararası bir sempozyum düzenlenmiştir. Sempozyumun akademik planlaması proje yürütücüsü tarafından, idari planlama ve uygulamaları Düzce Üniversitesi tarafından ve konaklama, yemek, seyahat ve transfer giderleri Düzce Valiliği tarafından üstlenilmiştir.

6-8 Aralık 2018 tarihlerinde 2. *Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi* adıyla gerçekleştirilen sempozyuma 200'e yakın akademik bildiri gönderilmiş olup, bunlardan 86'sı Bilim Kurulu tarafından kabul edilerek sempozyumda sunulma imkanı elde etmişlerdir. Sempozyuma 14 farklı ülkeden 20'nin üzerinde yabancı akademisyenin yanı sıra, Türkiye'nin farklı üniversiteleri ve kurumlarından çok sayıda katılımcı 18 oturumda yerel politikalar, hukuk, sağlık, eğitim, entegrasyon ve din gibi konularda akademik seviyesi yüksek sunumlar gerçekleştirmişlerdir. Sempozyumun üçüncü günü zengin bir sosyal program yer almış olup, Düzce ilindeki tarihi ve turistik mekanlar sempozyum katılımcılarına rehber eşliğinde gezdirilmiştir.

4. Raporlama ve Proje Sonuçlarının Yayını

Proje sonuçları, "Politika Önerileri Raporu" haline getirilerek karar vericiler, uygulayıcılar ve akademik camia ile paylaşılması sağlanmıştır. Gerçekleştirilen literatür taraması ise, akademik camia ve uygulayıcılara yön göstermesi amacıyla derlenerek bir

29

rapor haline getirilmiş bulunmaktadır. Ayrıca, proje çerçevesinde gerçekleştirilen alan araştırmasından elde edilen bilgi ve analizler bir araya getirilerek, **Göçmenler, Yerel Halk ve Paydaşların Gözüyle Göç Yönetimi: Düzce Örneği** adlı bir araştırma kitabı, uluslararası bir yayınevi olan Nobel Yayınevi'nce yayınlanmış bulunmaktadır.

E. PROJE EKİBİ

Bu projede görev alan kişiler ve projedeki görevleri aşağıdaki çizelgede görülmektedir.

Proje Koordinatörü	Dr. Zülkif DAĞLI, (Düzce Valiliği Adına) Düzce Valisi
Proje Yürütücüsü	Prof. Dr. Hamza ATEŞ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Araştırmacılar	Prof. Dr. Veysel EREN, Mustafa Kemal Üniversitesi
	Doç. Dr. Mustafa LAMBA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
	Doç. Dr. Alim YILMAZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Doç. Dr. Ahmet KOÇAK, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Doç. Dr. Metin KILIÇ, Düzce Üniversitesi
	Dr. Öğr. Üy. Sezai ÖZTOP, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
	Dr. Öğr. Üyesi Recep ÇELİK, Yalova Üniversitesi
	Arş. Gör. Turgay OVALI, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
	Arş. Gör. Aydın AKPINAR, Marmara Üniversitesi
	Arş. Gör. Mücahit BEKTAŞ, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
	Aslı COŞKUN, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

29

F. ÇALIŞMA TAKVİMİ (İŞ-ZAMAN) ÇİZELGESİ

İş Paketi No	İş Paketi Adı/Tanımı	Mart 2018	Nisan 2018	Mayıs 2018	Haziran 2018	Temmuz 2018	Ağustos 2018	Eylül 2018	Ekim 2018	Kasım 2018	Aralık 2018
1	Projenin Genel Koordinasyonu										
2	Hazırlık Çalışmaları (Konuya İlişkin Genel Çerçevenin Çizilmesi, Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemlerinin Belirlenmesi, Anket ve mülakat Sorularının Hazırlanması, vb.)										
3											
4											
	Anket Uygulamaları										
5	Nicel Araştırma (Mülakat) uygulama										
7	Uluslararası Sempozyum Düzenleme Çalışmaları										
8	Raporlama										
9	Proje Sonuçlarının Yayını										

G. PROJE BÜTÇESİ

Düzce İlinde Göçmen Algısının Düzenlenmesi ve Göçmenlerin Kültürel, Toplumsal, Ekonomik Entegrasyonu Projesi'nin bütçesi Yol ve Konaklama giderleri, Araştırma giderleri (doküman, baskı, raporlama vb.), Personel giderleri, Araç ve gereç giderleri ve diğer giderler olarak toplam 61.900,00 + KDV olarak gerçekleşmiştir.

20

H. PROJENİN AR-GE NİTELİĞİ

“Düzce İlinde Göçmen Algısının Düzenlenmesi Ve Göçmenlerin Kültürel Toplumsal Ekonomik Entegrasyonu Projesi”, sosyal AR-GE tanımına uygun bir projedir. Nitekim, sosyal AR-GE projelerinin diğerlerinden farkı, kişisel veya kurumsal muhataplarına, topluma ve akademik camiaya daha önce var olandan farklı ve hissedilir katkılar yapmasıdır. Bu AR-GE projesinin toplum, doğrudan muhatap olduğu kurum ve sektörler, toplum ve akademik alana katkıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

KATKI KATEGORİLERİ	AÇIKLAMA
PROJE MUHATAPLARI	✓ Projenin çıktılarından doğrudan faydalanıcılar olarak yerel yönetimler, mülki idare ve göç yönetiminde sorumlu bakanlık olan İçişleri Bakanlığı sayılabilir. Tüm bu kurum ve kesimlerin, proje ile elde edilen ürünler ve politika önerilerinden doğrudan yararlanmaları mümkündür. Çünkü bu proje, bu kurum ve kesimlerin göç yönetimi konusunda işlerini kolaylaştıracak veriler ve etkin bir il bazlı proje yönetimi modeli üretmiştir. Bu projenin somut çıktıları bu kurum ve kesimlere proje koordinatörü ve proje yürütücüsü tarafından doğrudan ulaştırılacaktır.
ARAŞTIRMACI YETİŞTİRME	✓ Bu projede tecrübeli araştırmacılar kadar genç ve proje tecrübesi yetersiz araştırmacılara da yer verilmiştir. Böylece onların toplumsal sorun analizi ve sorun çözümü, nitel araştırma teknikleri ve çalıştay /sempozyum planlaması ve gerçekleştirilmesi hakkında bilgi sahibi edilmeleri sağlanmıştır.
Bilimsel /Akademik	Bu proje ile, bilimsel /akademik alana şu somut katkılar sunulmuştur: ✓ Projenin değişik boyutlarına ilişkin proje sürecinde elde edilen bilgi ve analizlerin yer aldığı kitap ✓ Karar verici ve uygulayıcılara yönelik politika önerileri raporu ✓ Akademik bir dergide yayınlanmak üzere birden çok makale

Sosyal	✓ Bu projede, göç yönetiminin illerdeki uygulama sorunları tespit edilerek yerel düzeyde bir göç yönetimi modeli önerisi ortaya çıkarılmıştır. Bu model, her ne kadar Düzce örneğini temel almaktaysa da, Düzce'nin konumu, daha kuruluş anından itibaren göç ile büyüyen ve dolayısıyla gelişimini büyük ölçüde dış göçlere borcu olan ve özellikle göçmenlerin yerel halkla barışçıl bir şekilde kaynaşp ekonomiye ve topluma faydalı aktörler haline dönüştüğü bir il olması, Düzce'nin orta büyüklükte bir il olması dolayısıyla büyük şehirlerdeki ilçeler, diğer illerde ise il bütünü için geliştirilebilecek bir model üretimini mümkün kılmaktadır. ✓ Düzce'de oluşturulan bu modelin, yerel yönetimler-mülki idare ve sivil toplum işbirliği içerisinde uygulanabilecek bir yönetim modeli olması önemlidir. Bu proje sayesinde literatüre " Göç Yönetiminde Düzce Modeli" olarak geçecek olan bir modelin temelleri atılmış bulunmaktadır. ✓ Bu model sayesinde göç sürecinin etkin yönetimi, göçmenlerin tam olarak rehabilitasyonu ve göç nedeniyle oluşabilecek toplumsal sorunların önlenmesi konusunda önemli politika önerileri geliştirilmiş bulunmaktadır. Bu politikaların merkezi yönetim tarafından da uygun görülerek uygulanması halinde, dış göç nedeniyle oluşabilecek toplumsal sorunlar önlenileceği gibi, göçmenlerin topluma ve ekonomiye kazandırılması konusunda da bir ileri adım atılmış olacaktır.
---------------	--

İ. SONUÇ

Proje, öngörüldüğü içerik çerçevesinde başarı ile gerçekleştirilmiş olup, 31 Aralık 2018 tarihinde sona ermiş bulunmaktadır. Ar-Ge niteliğindeki bu projede Göç konusu ilk defa çok farklı yönleriyle ele alınmış, akademik ve idari yönden oldukça önemli başlıklara yoğunlaşmış, sorunlar ve çözüm önerilerinin gerçekçi bir şekilde ortaya konmasının yanında, göç yönetiminde Düzce Modeli olarak literatüre geçecek bir model ortaya çıkarılmıştır. Gerçekleştirilen alan araştırmasında elde edilen veriler, projede yürütücü ve araştırmacı konumuyla bulunan akademisyenler tarafından akademik metne dönüştürülmüş ve *Göçmenler, Yerel Halk ve Paydaşların Gözüyle Göç Yönetimi: Düzce Örneği* adı ile kitaplaştırılmıştır. Projenin diğer çıktıları olan literatür taraması ve politika önerileri raporu ise, proje yürütücüsü tarafından proje yüklenicisi olan firmaya teslim edilmiştir.

19

Projenin önemli bir diğer unsuru ise, göç yönetimi konusunda ulusal ve uluslararası tecrübenin bir araya getirilerek konunun etraflıca tartışılmasını sağlayan uluslararası sempozyumdur. Bu sempozyum da, 6-8 Aralık 2018 tarihlerinde "2. Uluslararası Göçmen ve Mülteci Kongresi" adıyla Düzce'de gerçekleştirilmiştir. Yurt içi ve yurt dışından oldukça fazla rağbet gören bu proje, Düzce Valiliği'nin yanı sıra Düzce Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi ve Düzce Belediyesi tarafından da desteklenmiştir.

Düzce Valiliği olarak, Düzce ilinde gerçekleştirilen bu çok kapsamlı AR-GE projesini desteklemekten gurur duyuyor ve proje sonuçlarının ülkemiz için çok önemli bir kamu politikası alanı olan göç yönetiminin iyileştirilmesine katkı sunacağına inanıyoruz.

31. 12. 2018

Dr. Zülkif DAĞLI
Düzce Valisi